
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הגותו של הרמן כהן: אתיקה, תבונה, יהדות - 14735

תאריך עדכון אחרון 04-09-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' בנימין פולק

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: benjamin.pollock@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הרמן כהן נחשב כאחד הפילוסופים היהודיים החשובים ביותר - ואולי החשוב ביותר - בעת החדשה. בעשורים האחרונים של המאה ה-19, כפרופסור לפילוסופיה באוניברסיטת מרבורג, כהן היה דמות מרכזית בחזרה להגותו של קאנט בפילוסופיה הגרמנית. בו בעת כהן חזר בעצמו לתפיסה המוסרית של הנביאים התנ"כיים וגילה אצלם מודל אתי אשר לדעתו השלים את המוסר התבוני של קאנט. בסמינר זה אנחנו נחקור לעומק את הפילוסופיה היהודית של כהן: את מקורותיה בפילוסופיה של קאנט, את ביטוייה בפירושו של כהן את הגות הרמב"ם, ובעיקר - בספר האחרון והמפורסם של כהן, דת התבונה ממקורות היהדות. קריאת הכתבים של כהן גם תדרוש מאיתנו להתמודד עם שאלות חשובות שעולות שם: מהו הקשר - אם קיים קשר בכלל - בין הדת (היהודית) לבין האתיקה? באיזו מידה ניתן לדרוש מהיהדות להתנסח במונחים פילוסופיים קוהרנטיים? האם הדת תורמת לחיינו בדרכים אשר לא ניתן לתפוס בתבונה?

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסימו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לקרוא ולנתח טקסט פילוסופי מורכב ומעמיק, כדי להבין אותו הן ברמה הכללית והן ברמת הטענות הספציפיות.
- להעריך טענות פילוסופיות בנוגע לדת ולמוסר
- לשקול באופן אחראי ורציני את תפקיד הפילוסופיה בחיים היהודיים

דרישות נוכחות (%) :

50

שיטת ההוראה בקורס: קריאת טקסטים משותפת, והרצאות מדי פעם

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- שיעור 1: הרמן כהן היום והרמן כהן בהקשרו ההיסטורי
- שיעור 2-3: הפילוסופיה של קאנט: גבולות התבונה, הצו הקטגורי, ממלכת התכליות
- שיעור 4: הרמן כהן כפילוסוף קנטיאני
- שיעור 5-6: כהן על האתיקה של הרמב"ם
- שיעור 7: פילוסופיה וספרות: המוסר והמסר של הנביאים
- שיעור 8-9: תבונה, אתיקה, יהדות: מבוא לדת התבונה ממקורות היהדות
- שיעור 10: ייחוד האל ועבודה זרה (פרק 1-2)
- שיעור 11: הבריאה (פרק 3)
- שיעור 12: התגלות ובריאת האדם בתבונה (פרק 4-5)
- שיעור 13: תוארי המעשה (פרק 6)

שיעור 14: רוח-הקודש (פרק 7)
שיעור 15: גילוי האדם בבחינת ריע (פרק 8)
שיעור 16: הבעיה של האהבה בדת (פרק 9)
שיעור 17: היחיד בבחינת אני (פרק 10)
שיעור 18: הכיפורים ויום הכיפורים (פרק 11-12)
שיעור 19-20: הרעיון של המשיח והאנושות והמקומות המשיחיים בדברי הנביאים (פרק 13-14)
שיעור 21: אלמוות ותחיית המתים (פרק 15)
שיעור 22: החוק (פרק 16)
שיעור 23: התפילה (פרק 17)
שיעור 24: המידות הטובות (פרק 18)
שיעור 25: הצדק והגבורה (פרק 19-20)
שיעור 26: הנאמנות והשלום (פרק 21-22)
שיעור 27: הרמן כהן היום?

חומר חובה לקריאה:

הרמן כהן:

* "סגנונם של נביאים"

* "אופיה של תורת-המידות להרמב"ם"

* דת התבונה ממקורות היהדות

עמנואל קאנט:

* קטעים מ"ביקורת התבונה המעשית"

* קטעים מ"הנחת יסוד למטאפיסיקה של המוסר"

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 10 %

השתתפות 25 %

הגשת עבודה 65 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

* כל סטודנט יציג סיכום של הקריאה (עם מספר שאלות) בכיתה פעם אחת בקורס (10% מהציון הסופי)

* הציון על השתתפות (25%) יכלול גם מספר תרגילי קריאה לאורך השנה (למשל סיכום טענות, העלאת שאלות)